

В І Д Г У К

**офіційного опонента—доктора наук з державного управління, професора,
Заслуженого діяча науки і техніки України, професора кафедри
державного управління і місцевого самоврядування Навчально –
наукового інституту державного управління Національного технічного
університету «Дніпровська політехніка»,**

Гончарук Наталії Трохимівни

на дисертацію

Денеги Віталія Богдановича

**на тему «Оптимізація компетенцій органів виконавчої влади та органів
місцевого самоврядування в умовах реформи децентралізації»,**

подану на здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю

281 Публічне управління та адміністрування

Актуальність теми дисертаційної роботи. Актуальність теми дисертаційного дослідження Денеги Віталія Богдановича зумовлена тим, що в умовах реформування державного управління і місцевого самоврядування, здійснення процесів децентралізації, військового стану та в повоєнний період чітко розмежування й розподіл повноважень, оптимізація компетенцій органів державної влади і органів місцевого самоврядування, як у горизонтальній (застосовуючи функціональний і галузевий принципи), так і у вертикальній (грунтуючись на принципі субсидіарності) площині, має важливе значення для підвищення ефективності їх діяльності.

Повномасштабне вторгнення РФ в Україну зумовило необхідність забезпечити функціонування органів державної влади і органів місцевого самоврядування в надзвичайно складних умовах та спонукало до прийняття нових та внесення змін до існуючих актів законодавства, зміни в організаційних структурах та створення нових органів публічної влади, а також зумовило необхідність запровадження ефективних та прозорих механізмів зміни компетенцій органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Саме тому сьогодні потребує суттєвого наукового опрацювання проблема чіткого розподілу функцій і повноважень між органами та рівнями публічної влади, оптимізації компетенцій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Конституція України, закони, інші нормативно-правові акти щодо врегулювання питань правового статусу органів державної влади та органів місцевого самоврядування у цілому визначають правові засади, стратегію та ключові напрями взаємодії вказаних структур. Водночас, у науковому плані та у плані покращення практичної складової взаємовідносин органів державної влади та органів місцевого самоврядування є необхідність аналізу певних складових, які торкаються форм, методів та способів такої взаємодії. Все це актуалізує наукову та практичну значимість досліджуваної автором проблеми.

Перебіг процесів децентралізації влади в Україні як обов'язкової умови демократичних реформ підтверджує необхідність дослідження взаємовідносин органів публічної влади та найбільш результативного досвіду країн ЄС в

контексті його використання в Україні, що також підтверджує актуальність теми дисертаційної роботи. Отже, актуальність дослідження проблеми оптимізації компетенцій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні зумовлена як наявністю практичних проблем, так і необхідністю відповідного комплексного теоретико-правового осмислення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, є достатньо обґрунтованими. У дисертаційній роботі В. Б. Денега успішно досяг поставленої мети, спрямованої на обґрунтування концептуальних підходів і механізмів здійснення оптимізації компетенцій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в умовах реформи децентралізації (с. 14).

Для досягнення поставленої мети автором визначено сім основних дослідницьких завдань, що є взаємопов'язаними та відображають головний зміст роботи (с. 14).

Сформульовані автором мета та завдання дослідження зробили можливим досягнення відповідних результатів, викладених у тексті дисертаційної роботи та у загальних висновках (с. 217--224). Проведений аналіз дисертації свідчить, що робота має логічну послідовність викладення результатів дослідження, а поставлені завдання розкриті досить повно.

Аналіз змісту дисертації засвідчує, що її автор володіє належним рівнем проведення наукового аналізу, узагальнення та формування обґрунтованих висновків.

Структура дисертаційної роботи В. Б. Денеги є логічною та обґрунтованою. Матеріал викладається послідовно, відповідно до плану дослідження.

У дисертаційній роботі використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження (аналіз, узагальнення, історичний, формально-юридичний, логіко-семантичний, системно-структурний, порівняльний та ін.) (с. 15-16), що дозволило автору оптимально врахувати специфіку об'єкта наукового дослідження, забезпечити різновекторність вивчення проблеми та достовірність висновків і результатів дослідження.

Ступінь обґрунтованості сформульованих автором наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджуються також всебічним аналізом значного переліку літературних джерел (230 найменувань, із них 98 – іноземних) з досліджуваної теми, а також нормативно-правових актів.

Одержані автором результати проведеного дослідження доповнюють існуючі напрацювання теорії та практики публічного управління, їх узагальнення є достовірними та свідчать про досягнення мети.

Таким чином, продумана структура дисертації, коректно використані методи дослідження, доцільне та логічне використання наукових розробок вітчизняних та зарубіжних авторів з досліджуваної проблематики свідчать про достатньо високий ступінь наукової обґрунтованості результатів дисертаційного дослідження В. Б. Денеги.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів.

Достовірність основних результатів дослідження підтверджується багатою фактологічною базою, що синтезує матеріали емпіричного та теоретичного характеру. При цьому, одержані в дисертації наукові результати є не лише достовірними, але й характеризуються науковою новизною.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що автором уперше на основі аналізу міжнародного досвіду розподілу компетенцій між органами місцевої влади, інституційних основ національної моделі та особливостей практичної реалізації реформи децентралізації обґрунтована необхідність оптимізації компетенцій органів державної влади та органів місцевого самоврядування та доцільність прийняття Стратегічних пріоритетів взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування в умовах воєнного стану, що ґрунтується на принципах децентралізації, субсидіарності, законності та ефективності, включає низку демократичних механізмів виконання владних повноважень (підвищення адміністративної відповідальності та врегулювання порядку проведення контрольних заходів, активне впровадження договірних методів перерозподілу окремих повноважень, переведення делегованих повноважень у форму прямих владних повноважень тощо), та забезпечує підтримку повноцінного середовища життєдіяльності громадян, надання якісних адміністративних послуг і становлення інститутів безпосередньої демократії.

Заслуговують на увагу авторські напрацювання щодо удосконалення окремих положень про механізми розмежування компетенцій органів державної влади та органів місцевого самоврядування, перерозподілу їх повноважень, зокрема обов'язкове врахування фінансових та функціональних можливостей територіальних громад під час надання повноважень і розширення можливостей для органів місцевого самоврядування використовувати судові методи поділу влади (звернення до суду для вирішення фінансових справ) та інші методи.

Ґрунтовністю відзначається підхід здобувача до удосконалення підходів до класифікації моделей розподілу компетенцій місцевого самоврядування, а саме: англосаксонської (Великобританія, Нова Зеландія, Австралія та деякі інші країни); французької, чи континентальної (Франція, Італія, Швеція та деякі інші країни); німецької (Німеччина, Австрія, Японія та деякі інші країни).

Заслуговують на увагу авторські напрацювання щодо подальшого розвитку положень про необхідність успішної реалізації процесу децентралізації з метою створення ефективної моделі управління в децентралізованій системі та забезпечення спроможності громад, застосування принципів здійснення місцевого самоврядування та дотримання нормативно-правових та економічних основ демократичного розвитку.

Також заслуговує схвалення запропоноване автором узагальнення підходів до вивчення структури компетенцій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в процесі здійснення реформи децентралізації, виокремлення найгостріших проблем у процесі розподілу компетенцій публічної влади на місцевому рівні, а також надання пропозицій щодо оптимізації компетенцій органів публічної влади задля підвищення

ефективності реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Обґрунтованим вважаємо висновок про виокремлення основоположних засад взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану з метою визначення напрямів, механізмів та термінів формування ефективної організації місцевого самоврядування та принципів територіальної організації влади з метою задоволення законних інтересів громадян на відповідній території у поєднанні з інтересами держави та територіальної громади.

Ці та інші положення вказують на те, що результатам дисертаційного дослідження Денегі В. Б. притаманний належний рівень наукової новизни. Достовірність одержаних результатів підтверджується теоретичною та методологічною обґрунтованістю вихідних положень дослідження. Зазначене дозволяє зробити висновок про достатню обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях. Основні результати дисертаційної роботи викладено в 11 наукових працях, зокрема 6 статтях у наукових фахових виданнях України та інших держав з наряду, з якого підготовлено дисертацію (у тому числі у 4 наукових фахових виданнях України, одному науковому періодичному виданні іншої держави, одному періодичному виданні, що входить до наукометричної бази Scopus) та 5 тезах за матеріалами науково-практичних конференцій. Опубліковані наукові праці достатньою мірою відображають основні результати проведених наукових досліджень.

Теоретичне значення результатів дослідження. Наукове значення результатів дисертаційного дослідження полягає в узагальненні теоретичних положень попередніх досліджень та практичних рекомендаціях стосовно удосконалення законодавства України, що регламентує процес оптимізації компетенцій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в умовах реформи децентралізації.

Практичне значення одержаних результатів. Основні теоретичні положення та висновки дисертації доведено до рівня конкретних пропозицій, які сприятимуть оптимізації компетенцій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в умовах реформи децентралізації. Зокрема, окремі положення дисертаційної роботи на сьогодні використані в практичній діяльності Рава-Руської міської ради, Яворівської районної державної адміністрації та у навчальному процесі Львівського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентіві України, про що свідчать відповідні довідки про впровадження.

Практичне значення роботи полягає в тому, що авторські пропозиції, отримані за результатами дисертаційного дослідження, можуть бути використані для:

– правореалізаційної діяльності – з метою формування цілісної моделі багаторівневого управління, забезпечення єдності державної влади,

самостійності та компетенції територіальних громад, збалансованості соціального та економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць, а також для удосконалення державної регіональної політики; окремі пропозиції враховані у діяльності Яворівської міської ради;

– науково-дослідної сфери – основні положення дисертації є основою для розробки ефективних механізмів удосконалення шляхів оптимізації компетенцій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в умовах реформи децентралізації;

– освітнього процесу – у закладах вищої освіти під час підготовки монографій, підручників, методичних рекомендацій, навчальних посібників з дисциплін «Державне управління та адміністрування» «Муніципальне управління» та «Право в публічному управлінні».

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів та висновків, які цілісно розкривають сутність оптимізації компетенцій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в умовах реформи децентралізації. Оформлення дисертації виконано згідно з вимогами Міністерства освіти і науки України та не викликає принципових зауважень. Дисертація не містить порушень академічної доброчесності.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації. Дисертаційна робота В. Б. Денегі, як і будь-яке наукове дослідження, містить окремі дискусійні положення та недоліки, висвітлення та зауваження щодо яких сприятиме більш повній та об'єктивній характеристиці результатів виконаного дисертаційного дослідження. Серед них слід відзначити такі:

1. У розділі 1 (с. 21 - 40) дисертаційної роботи, досліджуючи теоретичні основи визначення компетенцій органів публічної влади, досить широко розкрито сутність категорій «компетенція», «компетенція місцевого самоврядування», «повноваження», основні принципи розмежування повноважень, дано авторське визначення категорії «компетенція органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування». Разом з тим, на наше переконання, більш детального осмислення та висвітлення в роботі потребує визначення сутності таких понять, як «органи публічної влади», «органи державної влади», «органи виконавчої влади», «органи місцевого самоврядування», «органи місцевої влади», «оптимізація», які автор використовує в процесі дослідження.

2. Автором розроблено проєкт Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження стратегічних пріоритетів взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування в умовах воєнного стану». (Додаток Б). У проєкті нормативно - правового акту належним чином окреслено механізми взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері бюджету і фінансів, розвитку промисловості і сільського господарства, стратегічного планування, інформаційної та кібербезпеки, міжнародного співробітництва. Однак розділ «Стратегічні пріоритети для підвищення ефективності співпраці органів державної влади та місцевого самоврядування в умовах воєнного стану» має дещо декларативний

зміст, потребує належної деталізації та визначення механізмів підвищення ефективності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування у пріоритетній сьогодні сфері оборони та захисту територіальної цілісності України.

3. У розділі 3 (с. 197 – 198) дисертації автор пропонує класифікацію процесів громадської участі у реалізації компетенції органів державної влади та органів місцевого самоврядування за ступенем впливу суспільства на прийняття рішень: делегування; спільне впровадження; спільне прийняття рішень; консультація; інформування громадян про плани органів державної влади. Особливу увагу у даній класифікації привертає процес спільного прийняття рішень, коли органи державної влади працюють з громадянами для визначення їх потреб та прийняття на партнерських засадах остаточних рішень щодо вирішення відповідних питань. Дисертанту доцільно було б пояснити, чи участь громадян у прийнятті рішень органами місцевого самоврядування та у локальній правотворчості також означає зміну правовідносин (зокрема, імперативних) між посадовими особами місцевого самоврядування та громадськими інституціями. Також, при розробці класифікації процесів громадської участі у реалізації компетенції органів державної влади та органів місцевого самоврядування доцільно було б врахувати таку важливу форму взаємодії громадян з органами державної влади та місцевого самоврядування, як розгляд звернень громадян.

4. У розділі 3, на сторінці 207 дисертації автор зазначає: «відкрита законотворчість полягає в тому, що громадяни повинні знати і впливати на те, що, чому і як вирішують їх обранці, і мати можливість притягнути їх до відповідальності. Сфера публічної законодавчої реформи включає надання громадянам більшої інформації про законодавчий процес та можливості брати участь у форумах прийняття рішень, а також їх активну участь у формуванні чи перегляді рішень». На наш погляд, автору варто було б обґрунтувати свою позицію з огляду на те, чи потрібно визначити вимоги, зокрема щодо освітньо-кваліфікаційного рівня та досвіду роботи громадських активістів, які залучені до взаємодії з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, зокрема у сфері нормотворчості.

Висловлені зауваження носять здебільшого дискусійний та рекомендаційний характер, а виявлені недоліки та побажання не впливають на загальне позитивне враження від дисертаційного дослідження та окреслюють можливі перспективні напрями подальшої наукової роботи та творчих пошуків в розробці проблематики дисертаційного дослідження.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Денеги Віталія Богдановича на тему «Оптимізація компетенцій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в умовах реформи децентралізації» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, що вирішує актуальне науково-прикладне завдання, має теоретичну і практичну цінність у галузі публічного управління та адміністрування, відповідає галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» та спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Дисертаційна робота за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованості, наукової та практичної цінності здобутих результатів відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31 травня 2019 р.) та вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами й доповненнями від 19 травня 2023 р. № 502), а його автор Денег Віталій Богданович заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України,
професор кафедри державного управління
і місцевого самоврядування Навчально-наукового
інституту державного управління
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»

Наталія Гончарук

11 серпня 2024 р.

